

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 30.

Indult Bétsből, Kedden, Octóber' 15-dikán, 1829.

B é t s.

A' Nagy Méltóságú Közönséges Udvari Kamara Ns Nagy B é n j á m i n Barsi születésű hazánkfiának, ki a' Typographiai mesterségben szerzett jeles tapasztalásait, jobbítani kívánó tzelből, azon szép mesterség hasznára és tökéletesítésére igen jól alkalmaztatta, két esztendőre kirekesztő Privilegiumot adott ezen új találmányára: „hogy a' formákba szedett betűket, akarmint rájuk száradt is a' festék, mimódon lehet valamely por által, mellyet tsak hideg lúgban, vagy esső vízben kell felolvasztani, könnyen és hirtelen megtisztítani vagy megmosni, melly által nem tsak sok időt nyernek a' dolgozók; hanem a' lúg melegítésre megkívántató tűzi fa is egészen megkéméltetik. E' végre az említett porból egy kanálnyit kell egy fertály ittze hideg lúgba, akár esső vízbe vetni, melly azonnal felolvad, 's azzal a' legnagyobb Medián formát is meg lehet mosni. Lakása a' Feltalálónak vagyon a' Rothgasse útszában Nro 489, a' belső Városban.

Egy fontnyi pornak az ára 20 kr. ezüstben, mellyel 30 medián formát meglehet mosni. A' véle való bánás módját, bővebben meglehet tudni, a' mellette kiadott nyomtatásból.

O r o s z O r s z á g.

Sz. Pétervára Sept. 30-dikán. Oberster Tsefkin a' ki a' Drinápoly-

ban Sept. 14-kén aláírott Béke-Kötést a' Tsászárhoz meghozta, Sept. 28-kán késő éjjel Tzárskoe-Seloba megérkezett. Ezen örvendetes történetet Sept. 30-kán délben ágyúlövések jelentették a' Fő város lakosainak.

Ő Felsége a' Tsászár, Generális Gróf Diebitsnek utolsó (Sept. 10-diki) hadi tudósításából nagy meglelégedéssel értvén a' tábornak Operatioit, a' Fő Vezért a' következő levéllel tisztelte meg:

„A' jelenvaló táborozásnak megnyitása óta az Úr Kommandója alá bízattatott Hadisereg szünet nélkül a' legfényesebb vitézi tettekkel különböztette meg magát. A' Nagy Vezér fő seregén Kuleftsánál nyert tökéletes győzedelem, Silistria Várának meghódol tatása, a' Balkannak örökre emléke zetes meghágása, a' Burgászi Öbölben fekvő minden erőshelyeknek megvé tele és Drinápolynak Török Ország má sodik fő városának elfoglalása — ezek azon Operatiok, mellyek a' Hadisere get hervadhatatlan ditsőséggel fedezik. De mind ezen szerentsés előmenetelek kel meg nem elégedvén, az Úr nagy ha di talentomai bámulásba ejtették a' vilá got egy történet által, melly minden vá rako zást feljül mult. Győzedelmes zász lóinkat, idővesztés nélkül, az ellenség fővárosának falai alá vívén és a' tábor jobb szárnyát az Archipelaguson álló Hajóseregünkel, bal szárnyát a' Fekete-

tengeri Flottánkal egyesülésbe tévén, kényszerítette az Ur az Ottoman Udvar, hogy aléltságát és tehetetlenségét az el-lentállásra, valahára formaszereént meg-esmervén, magát egészen a' Győzedelmes kegyelmére bizza. — E' fényes és jeles szolgálatok által, mellyeket az Ur eképpen Nékiünk és a' Hazának tett, a' Mi háladatosságunkat és kiváltképpenvaló jó-indulatunkat magának megnyerte; melly-nek bizonyságául Mi az Urat a' Szent György Rendjének első rangú Vitéz-zévé kinevezzük, *) a' tzimjeleket ezen-nel által küldjük azzal a' parantsolattal, hogy azokat végye fel és a' Statutu-mok szerént viselje.

„Meggyőződve lévén felőle, hogy ezen megjutalmaztatás, mellyhez Maga annyira méltó jussokat szerzett, egy újabb indító ok fog lenni Magának, a' Haza szolgálatajára szentelt iparkodásainak és buzgóságának megkettőztetésére; mara-dok örökre és tiszta szívvel Magának jó akarója Miklós.

„Költ Alexandriában Péterhof mellett. Sept. 24-kén 1829.“

Sz. Pétervárában jövendőben egy Új-ságlevél fog megjelenni ezen tzim alatt: „A' Belső Ministerium Journál-ja“ melly a' nevezett Ministerium részé-ről fog kiadattatni, és foglalatra e' há-rom Rubrikákban határoztatik: 1) Ren-delések és Parantsolatok 2) Sztatistikai Közlések 3) Tudósítások.

A' Pétervári Journál közli hosz-szú laistromát azon Hadi tiszteknek, kik a' háborúban kimutatott jeles viselete-kért keresztet nyertek és előléptettek.

O d e s s a Sept. 26-dikán. A' Driná-polyi békességnek híre, mint privát tu-dósítás, Hétfőn a' f. H. 21-kén, 's mint hivatalos hír adás Redden, 22-dikén ér-

kezett hozzánk. A' közönség, örömet mutatta sok féleképpen; mellynek nyi-latkoztatása annál szabadabb volt, mi-vel (a' Pestis megszűnésével) a' mult Va-sárnap olta a' szabad járáskeles megen-gedtetett. — A' Drinápolyi békes-ség és azon környülállások, mellyek azt megelőzték 's követték, a' legjobb fele-letül szolgálnak némelly külföldi (leg-inkább Anglus) Journálok nak rö-vid summában következő gúnyos észre-vételeikre és böltsekedéseikre. Még nin-tsen hat hete, midőn ezek a' Politiku-sok örökké kételkednek vala a' háború-nak reánk nézve szerentsés kimenetelé-ről; elbámultak ugyan a' Balkánon való keresztülmenetelnek hallására, de „Seregeinknek a' Rumeliai számos nép-„ben, a' föld fekvésének természeti aka-„dályáiban, Drinápolynak erősségében „és különösen a' Szultánnak tsüggedhe-„tetlen Characterében meggyőzhetetlen „nehézségeket kelle vala találniok; Ásiá-„ban Generális Paskevits vitézül ha-„dakozik ugyan, de az inkább tsak mel-„lesleges háborgatása mint igazi megtá-„madása a' Török birodalomnak — és „Erzerumig nem fog tudni előnyo-„mulni; másfelől az O d e s s a i Pestis meg-„köti Gróf Diebits táborának mozdu-„latait, megfosztván minden eleségtől, „mellyet tsak ebből az egy Városból le-„hetséges utánna küldeni; ez az egy „szerentsétlen történet kényszeríteni fog-„ja az Orosz Vezért a' hátrálásra, sőt „talán arra is, hogy — az éhelhalástól „nem lévén út mód megmenekedni — „a' Törököknek magát megadja“ — Míg ezek az Urak eképpen okoskodtak és ir-káltak: nyomultak vitéz Seregeink elő-felé. Erzerum, az Ásiai Török Or-szágnak fővárosa kezünkbe, és a' Török seregek, kiknek azt oltalmazni kellett volna, tsata nélkül, hadi-fogságba estek. Európában még sebesebben ment a' do-

*) A' Szent György Rendje legfőbb Vitézi Rend az Orosz Birodalomban.

log. **Drinápoly** a' Török birodalomnak hajdani legvirágzóbb állapotjában fővárosa, inkább barát mint ellenség gyanánt fogad bennünket. A' Törökök, lerakják a' fegyvert, és haza kéredzenek faluikba, hogy földjüket mint tellyes békesség idején műveljék. Az innét (Odesából) kivitorlázó hajók folyvást hordják a' Tábor után, még felesleg is,} a' mi szükséges. Zászlóink utoljára szinte **Konstantinápoly** falainál lobognak vala, midőn az ellenségnek sürgető kérésére, katonáinknak parantsolat adattott, hogy megálljanak. A' Szultán a' Tsászár nagylelkűségére bízza magát, és 10-ed napi alkudozások után a' Békeség vet véget győzedelmeinknek. Európa nem fog róla elfelejtkezni, hogy a' Török Porta most tsupán nagylelkű Monarchának mérséklettségének köszöni létét. Egyedül az Orosz Seregektől függött, négy napi marsot tovább tenni (mert hartzról többé szó nem volt) és akkor azt mondani: **Megszünt lenni a' Török birodalom!** — Ezen ditső békességnek feltételeit, tized nap alatt, hihetően megkapjuk Sz. Pétervárából; de most is bizonyosak vagyunk benne, hogy annak fő pontja a' Kereskedési szabadság. A' Fekete tenger jövendőben nem a' Török Porta kedve forgásától fog függeni, mintha az — mint a' 17-dik Században — tulajdonképpen való **Török tenger** lenne; déli Orosz Ország nem fog többé akadályokat találni sok féle terméseinek kiviteleiben és az Azovi 's Feketetengeri Orosz Kikötők e' szerentsés változásból a' Kereskedésre nézve tetemes hasznot fognak venni.“

Belga Ország.

A' mult esztendőben egy Belga **Expeditio** küldetett Új-Guineába, hogy a' Szigetnek nyugoti részét a' Király ne-

vében elfoglalván ottan egy gyarmatot telepítene meg. Ez az **Expeditio** küldetésében szerentsésen eljárta, és egy újonnan felfedezett öbölnél, melly **Triton Öblének** neveztetett (a' Nyug. Hosszús. 155° és a' déli Szélességnek 3° alatt) várat építettett, mellyre Aug. 24-kén 1828, mint a' Király születése napján, a' Belga zászló kifüggesztetett. A' várnak neve **Fort du Bus**. — Ezen Európai gyarmattól Új-Guineában, a' Geographiára és a' Természeti tudományokra nézve új felfedezéseket lehet várni.

Amsterdamban Sept. 20 dikán midőn a' **Hope** és **Társai Bankir Ház** kihirdetteté, hogy az Orosz Ország-nak menő Költsönből a' két utolsó **Series** (mindenik 6 milliom forintos) megnyittatik, kevés órák alatt három annyit írtak fel a' Költsönözésben részesedni kívánók, mint a' mennyire mégyen a' két **Series** summája; úgy hogy a' felírott summákat a' Bankir Ház tsak, **pro rata** fogadhatta el.

Spanyol Ország.

Mádrid, Sept. 19-kén. A' Király tökéletesen meggyógyult, és a' Ministerekkel való dolgozást ismét elkezdte. **Udvari Jelentések** az Ó Fge hogyanlététől többé nem adattatnak.

Infans Don de Paula Barcelonába mégyen, a' Királyi Menyaszszonynak (a' ki Atyjával a' Nápolyi Királlyal együtt oda várattatik) fogadására és elhozására. — **Don Linan** a' Madridi Kormányozó, Castiliai Fő Kapitányságra (**Don Caro** helyébe) emeltetett. — **Mexiko** ellen kiküldetett **Expeditioról** még eddig nintsen tsudósítás, de ez a' (bizonytalan) hír repes, hogy déli Amérikanak partjain sok helyeken Spanyol zászló lobog.

A' **Diario Mercantil** (Cadixi

Újságlevél) Sept. 8-diki darabjában több más tudósítások között, ezt írja Mexikóból; „Az Elölülő Guerrero Junius 17-kén eladta a' Magazinban lévő 14,000 Kötés papírost, Kötését 4 piasterivel, és az árrát még akkor nap el játszotta.“

Frantzia Ország.

Páris Oct. 2-dikán. Tesseyre Úr, Isere Megyének hajdani Követje a' Parlamentben, egy Esedező levelet küldött a' Királyhoz, 154 Grenoblei lakosoknak aláírásával, kik a' Királynak a' Chartanak feltartásáért és a' mostani Ministereknek elbotsátásáért esedeznek. A' Courier közrebotsátotta ezen Esedező levelet. — A' Gazette azt kérdi: „Mi következik ezen illetlen Esedezőlevélből? Mindössze is tsak az, hogy Grenoblenak 24,000 lakosai közzül 154-en találkoznak, a' kiknek a' Ministerium nem tetszik. Mi azt hittük volna, hogy többen lesznek.“

Marquis San Joao, a' ki bizonyos Követségben Rióból Jun. 28-kán indula Európába, Sept. 19-kén Párisba érkezett. Innét mintegy 14 napi mulatása után, a' Londoni Udvarhoz fog menni. Követségének tárgya, a' mint beszélnek, nem egyéb, mint a' Portugalliai dolgoknak elintézése a' két nagy Udvarnál.

A' Gazette azt írja, mint bizonyost, hogy a' négy fő Oppositionalis Újságleveleknek (Constitutionnel, Courier, Journal des Debats, és Journ. du Commerce) Szerkeztetői bizonyos napokon öszvegyűlvén a' hetenként kiadandó tikkelyek felől tanátsot tartanak, és a' Comité-Directeurnek *) (melly-

nek lételet a' Gazette hiszi és állítja) egy Kiküldöttje által eleikbe szabattatik az irandó tikkelyeknek sora, száma, foglalatja, 's a' t. Az Oppositionalis Journalok ezen állítást, természet szerént, üres beszédnek nevezik.

Soyecourt Marquisné szül. Nassau-Saarbrücki Hertzeg Aszszony, unokájának Decazes Hertzegnének jószágában, Bordeaux mellett, megholt, 's a' Nassau-Saarbrücki Hertzegi Ház véle kialudt.

A' Rochus templomában Párisban Sept. 24-kén Lafare Grófnétól, az Isteni-tisztelet alatt 120,000 Frankot Banknotákban elloptak. A' Politziának gondos nyomozása után a' tolvaj kitudódott, és nála, kevés hijjával, az egész summa megtaláltatott.

St. Denis (Bourbon Szigetében) Jun. 16-kán. Tegnap Jun. 15-kén egy Frantzia Hajóssereg, melly a' f. H. elejével a' Kikötőbe ide bészállott és minden kis Bárkáinkat megvásárlotta, elment Madgaskárba Expeditiora, de a' mellynek tzieljáról semmi bizonyost nem tudunk, a' honnan felőle ezerféle hírek repesnek. Az Expeditio sok fegyvert és eleséget vett magához, és az itt lévő katonaság mind a' Hajókra ment, úgy hogy 50 gyalogkatonánál több ide haza nem maradt és az ör-állást is a' Nemzeti Gárdának, melly a' minapában állittatott, kelletik vinni.

saságot, melly a' Parlamenti Követeknek választásakor, úgy igazgatja a' választást minden Megyében, hogy a' voksok többsége mindenkor a' Liberalis ('s nem a' Royalista) Candidatusra essék. De annak létele felől, hol vagon az? kik a' tagjai? ktk választják őket? 's a' t., senki semmit nem tud.

*) Comité-Directeur, szószerént Igazgató-Bíztoóság, jelenti, az Antiliberalis Újságok nyelvén, azon választott Tár-

Nagy Britannia.

London Sept. 30-kán. Austriai Követ Hertzeg Eszterházy, Marquis Palmella és Sir Taylor (Anglus Követ a' Berlini Udvarnál) Sept. 26-kán a' Külső Ministernél öszvejöttek. Az értekezésnek végével Gróf Aberdeen Hertzeg Wellingtonhoz ment. A' Conferentziának tárgya, úgy hiszik, Portugallia volt.

Marquis Conyngham, a' megholt Gróf Harrington helyébe, Vindsori Kormányozóvá és a' Kir. Kastélynak Főtisztartójává neveztetett.

Chabert Úr, a' már említett Phosphorevő, a' kit most közönségesen „Tűz-király“ névvel neveznek, a' tüzes kementzékben mutatott bámulásra méltó Operatioiért, a' napokban még jobban elhíresedett az által, hogy sok Journálok ezeket az ő méreg- és tűz-próbáit pusztá tsalárd szemfényvesztésnek lenni állíták. Sőt egy valaki, Smith Úr, annyira ment, hogy az Újságlevelekben Chabert Urat viadalra meghívna, kötelezvéen magát, hogy ha a' Tűz-király az ő jelenlétében nyelile a' Phosphort, és a' tüzes kementzébe az ő szemei előtt búvik bé, ő is kész mind a' kettőt megtenni, és 50 f. sterlingben fogadni. A' tűz-király mind a' kihívást mind a' fogadást elfogadta; idő és hely határoztatott, 's az Újságlevelekben kihirdettetett. A' kiszabott napon Argill-Roomsba (a' hol szokta Chabert Úr tsuda tehetségeit mutogatni) számos Nézők, azok között sok Tudósok és Orvosok felgyülekeztek. Smith Úr maga vitt Phosphort, mellyet a' jelenlévő tudósok a' legerősebb neműnek elesmertek. A' tűz-király letérdelt, és kezeit másokkal megfogatván, 20 grán Phosphort lenyelt 's hogy szájaiba semmi belőle ne maradjon, néhány pohár vizet ráivott. Smith Úr midőn

megszollítalott, hogy most már ő rajta a' sor, elhalaványodott; hijjában ajánlotta néki a' tűz-király, praeservativáját, melly minden rosz következtől megóvja. Smith Úr kifakadt, hogy néki felesége és gyermekei vannak, kik nem köszönnék meg, ha ő ilyen veszedelmes próbatételekbe avatkoznék. Ekkor bebújt a' tűz-király a' tüzeskementzébe, mellynek heve 600 gradus (Fahrenheit) volt; 's a' fogadást megnyerte.

A' jelenlévő Orvosok kérték Chabert Urat, hogy engedné meg a' lenyelt Phosphort gyomor szivárvánnyal ismét kivétetni és megvizsgáltatni. Erre ő kész is lett volna, de azt kötötte ki, hogy az egyszersmind kijövő Ellen-mérget megvizsgálni szabad ne légyen, mivel úgy a' méreg próbákat minden Patikás inas utánna tsinálja.

Sir Valter Scott a' híres Román író, most egy új és jegyzésekkel meggazdagított kiadását készíti minden munkáinak. A' munkából (igy számítják) elkél mintegy 12,000 nyomtatván, mindenik 40 darabos. Ha tehát egy egy darabon 8 Schilling tiszta nyeresége leszen a' Szerzőnek: az egészből bégyül 100,000 f. st. (1 milliom pengő f.) melly summa Scott Urat minden mostani pénz-szorultságaiból hihetően ki fogja vonni.

Dublinban most 10,000 dolgos személy vagyon foglalatosság és kenyér nélkül, kik között 4763 Selyem takás, 1022 pamutos, 2200 gyapjús 's a' t.

Stamfordban nem régiben egy különös Keresztelés esett, melly a' szabad ég alatt a' Velland-tsatornában ment véghez. A' keresztelendők nem gyermekek, hanem meglett emberek voltak, u. m. egy aszszony, a' ki fejrben — és öt férjfiak, kik feketében voltak öltözve. A' Pap minekutánna imádságot mondott, egy rövid beszédet tartott a' gyülekezethez, és az embereket tökéletesen

bémerítette a' víz alá, 's által adta a' Segédjének, a' ki azokat a' partra kivitte. Száz esztendeje, mióta ilyen tzerimonia nem esett.

Bengala, Máj. 3-dikáról. Lord Bentink a' Kelet Indiai Kormányozó, béútazta a' Nyúgoti tartományokat, és Calcuttába vissza tért. Megjárta a' Kormányozó az Amrapurai Békeségben nyert Birmán tartományokat is, Amherst Moulmein és Akjab városokkal. — Az Indigó szürettől tartanak, hogy mint tavaly is, rozs szül üt ki.

P á p a B i r t o k a.

A' Quirinali Palotában Sept. 28-kán tartott Consistoriumban praeconizáltak: Főtiszt. Burg Veit Jó'sef Úr Rodiopolisi Püspök in partibus infidelium, Mainzi Püspökké; Főtiszt. Bailon Joakim Úr, a' Sz. Hit tudom. Doctora, Dijoni Püspökké; Főtiszt. Gualy Mária Ferentz Úr Saint-Flouri Püspökké; Főtiszt. Carron Maria Filep Le-Mansi Püspökké; és még néhány Olasz és Spanyol Püspökök.

D. Labrador Spanyol Kir. rendkívülvaló Követ a' Szent Széknél, Nápolyból Sept. 29-dikén Rómába visszasza jött.

N á p o l y O r s z á g.

Nápoly Sept. 26-kán. Ő Fge a' Király és Királyné, Mária Krisztina Kir. Hertzeg Kis Aszszonynyal Ő Katolikus Felsőségének eljegyzett mátkájával a' f. H. 150-dikán szándékoznak megindulni Spanyol Országba déli Frantzia Országban keresztül.

Az idei Budgetben az Ország jövedelme 26,657,038 Dukatira (1 Dukati = 1 f. 37 kr. C. p.) 's az Országos költség summája 27,342,606 Dukatira vagyon

feltéve. — Az Ország adóssága: 5,190,850 Dukati 5 proCentes Rente ben. Ez előtt 14 esztendővel tsak 1,420,000 Dukati volt.

N é m e t O r s z á g.

A' Bavariai Király Oct. 5-kán éjjel Münchenben megérkezett. — A' Német Országi Természet Visgálóknakidei Gyűlése Heidelbergában Sept. 24-dikén bérekesztetett. A' felolvasott értekezések és elmélkedések számosak és tudományos tekintetben fontosak voltak. Az Ülések végével Udvari Tanácsos Tiedemann, a' közlött értekezéseknek rövid foglalatját és számát, melly is volt: Physikai tárgyakról, 13, Chemiából valókról 12, Geognosiából és Mineralogiából 13, Botanikából 15, Zoologiából 11, Anatómiából és Physiologiából 15, Therapiából 9, Orvosi és Seb-Orvosi Praxisból 16. Heidelberg Városa emlék pénzt veretett értzből a' jelenlévő tagoknak ajándékba, mellynek egyik oldalán ez olvastatik: „zur Erinnerung an Heidelberg“ a' másikon látszik Heidelberg Városa ezzel a' körülírással: „der Gesellschaft der teutschen Naturforscher und Aerzte“ Egy külön Föld-abrosz jelent meg ezen alkalmatossággal egy Könyvárosnál, mellyre mind azon Helyek fel voltak metszve, a' honnan Tagok voltak jelen a' gyűlésen; a' legtávolabbak ezek között: Archangel, Sz. Pétervára, Dorpát, Pest, Dublin, London, Edinburg, Páris, és Martinique Szigete.

P á r m a i H e r t z e g s é g.

Sept. 28-kán estve Ő Fge Mária Ludovika, Parmai Piacenzai és Quastaslai Uralkodó Hertzegaszszony 's a' t. Genevai útjából kívánt jó egészségben vissza érkezett Pármába. — Ugyan azon estve Mária Ferdinanda Tos-

kanai Özvegy Nagy Hertzeg Aszszony és Huga Amália Saxoniai Kir. Hertzeg Aszszony jöven Drezdából, ide érkeztek és Bourbon Antonia Hertzeg Aszszonyt az Orsolya Apátság Klastromában meglátogatván, Florentzia felé tovább utaztak.

Magyar Ország.

Ér Endréd, Sept. 23-dikán.

Mai napig is tart itten a' Földnek borzasztó rengése, Most ezen Éjj-Nap-egyenlőség idején is éjjel 's nappal jelengeti magát, hol kisebb hol nagyobb mértékben. Vasad, (Bihar Vármegyében), Ér Endréd, Dengeleg és Iriny. Szathmár Vármegyében voltak 's vagynak leginkább kitétetve ezen bizonytalan következésű rémítő változásnak. Tizenkét hete már annak, mióta Templom, Parochia és Lakó-Házak nélkül szenvedünk Kunyhókban 's Ólakban. — Junius 30-dikán estvéli 9 és 10 óra között jelent meg először nálunk ezen rettentő Földi változás; de még ekkor kis mértékben. Julius 1-ső napján reggeli 4 és 5 óra között nagy mértékben, úgy hogy a' legerősebb épületeink is meghasadoztak, a' kő kémények kalapjai lehullottak. — Ugyan ezen nap estvéjén 8 és 9 órák között történt az az iszonyú rengés, a' mellyet érezni inkább, de le írni nem lehet. Sok épületeket öszveroskasztott, — minden kő kéményeket ledöntött, — erős kő Tornyaitat Templomainkat földig hasogatta, mellyek minden szempillantásban öszve roskadással fenyegetnek. — Többek, a' le rohant falak által szinte halálosan megsebesítettek — a' külső mezőről szinte akkor jövő munkások földre hullottak, Kaszájokat a' Kaszások, hogy egymást öszve ne vagdalják, magoktól távol hányták, — a' vizek a' Kútakban és az Ér vizé-

ben fel szöktek és ki tsaptak. — A' Barkok bögéssel földre estek. — A földszínet elborította valamely kék színű Bűdöskő szagú gőz. —

Megelözte ezen borzasztó Jelenést valamelly még eddig esméretlen hangú rémítő zúgás, a' melly mi hozzánk minden föld mozgásakor Dél és Nyúgot közül jött. Ezen éjtszakán az útszakra és kertekre vonván magunkat, 50 ízben is éreztük álmat nem engedő rettegések között a' föld rengésnek, Tenger mozgás módjára oldalaslag, és felfelé menő lökdöséseit. — Ugyan azon éjjel a' Szalatsi Határban, a' föld nyílások a' Tengeréhez hasonló bűdös fövenyet hánytak ki. — Julius 3-dikán midőn némelly bátrabb embereink az Óra és Harang le vételében munkálódtanak a' Toronyban, mind itt mind Dengelegen, akkor jött rájuk egy rémítő bűgással jövő rázódás, úgy hogy a' halál félelmei között rohantak le; de azután újra néki bátorítván magokat, le szedhették az Órát és Harangjainkat, mellyek az Jul. 1-ső napja estvéjén, a' legnagyobb mértékben volt föld rengéskor kongottak, — most fa lábon állanak. — Nem kevesebb rémülést okozott a' Vasárnap estve Jul. 5-dikén béállott setét éjtzaka, a' midőn a' tsak hamarjában öszve hánytvetett nád vagy ponyva kunyhókba aláuk folyt a' sűrű zápor, alólról a' mélységből lökdösött bennünket a' ki magyarázhatatlan földi erő, felyül pedig az Atmospherában valami szokatlan Electricus menydörgés, utolsó ítélettel fenyegető dörgésével rontotta vérünket a' sebes mozgatás által. — (Talán ezeknek 's több ezután következteknek, vagy az ivó kútak megzavarodásának lehet tulajdonítani azon betegséget, a' melly közöttünk Uralkodik, a' melly az embert el tikkasztja, el bádjasztja, hogy alig van járó ereje). — Julius 17-dikén dél után 2 és 3 óra között

Nagy mértékben volt ismét a' föld rengés. — 27-dikben pedig 1 és 2 óra között dél után újlag nagy mértékben. — Ezeket követte 31-dikben egy lent járó sűrű felleggel, nagy záporral és több égi tsallogásokkal jött kegyetlen szél vész, melly a' Házak fedeleit az erős zárú kapukat, 's az embereket felforgatta, az élőfákat le tördelte, 's gyökerestől kiszaggatta, és a' Lakosokat szinte kétségbe ejtette. — Augustus 4-dikén éjjeli 2 és 3 óra között midőn méj álomban voltunk a' Julius 1-ső napja reggelén történt földrengéshez hasonlót éreztünk. — Azólta is naponként hol kisebb hol nagyobb mértékben érezzük; — a' honét Isteni tiszteletünket is a' szabad ég alatt visszük véghez az öszve roskadhatással fenyegető Tornnyunk miatt.

Ki tudja azt bizonyosan, hogy a' földnek mélységes Stratumai között, miért? hogy? és mi okból? származik az a' hatalmas erő a' melly mint egy 120 □ mértföldet egy pertzben mozgásba hozott, ott is a' hol nagy vizek nintsenek. Az emberi erő 's böltsesség itt bizonyosságra nem juthat, itt csak az Isteni erő segíthet. De ha bizonyosan ki nem tudhatni is ezt: jól esnék mindazáltal ha tsak a' Hypothesiseiket közölnék is velünk azon természet nagy Erdemű bűvárjai 's böltsői, kik Chemiai Physicai tapasztalásaikat, Hivatalból vagy gyönyörűségből, az alattunk ingadozó föld körül, sokra vitték. S. J.

T u d o m á n y o s D o l g o k.

Ez előtt 500 esztendővel 1529 ben Oct. 9-dikétől 14 dikéig rémitő szorongattatásokat állottak ki Béts városának

akkori lakosai: de a' melly napok az Ausztriai hadi sereg vitézi bátor viseletének, és a' polgári hűségnek is egyszermind ditső tanúi valának, 's mind a' Hazai korírásokban, mind a' világ históriájában örökre fennmaradnak. — A' hatalmas Soliman Török Tsászár mind addig győzdelmes seregével megjelenék Sept. 27-dikén 1529 ben Béts falai alatt; 's a' várost Oct. 9-dikén próbálta először ostrommal 's rárohánással megvenni, de vissza verette. Hasonló próbát tett 11 és 12-dikén minden fogant nélkül; 14-dikben pedig az őriző seregnek tántoríthatatlan vitézi ellentállása az ostromlókat egészen eltsügesztette, úgy hogy 15-dikén hajnalban, Theresia napján, a' Jantsárok táborának tsak az elhagyott helyét lehet látni, mellyen a' Sz. István templomában hálaadó fényes Isteni tisztelet tartatott. — Ezen háromszázados Innepét Béts városa felszabadulásának az Ostrom alól, Udvari Tanátsos Hammer Úr, részserént még eddig közre nem bocsátott Keresztyén és Török kútökből kidolgozva kiadta. A' Korona Örökös Ö Ts. K. Fő Hertzegsége méltóztatott ezen jeles munkának ajánlását kegyelmesen elfogadni.

Találtatik Pesten Hartleben K. A. Könyvárosnál.

A' pénz folyamat Octóber 12-dikén;
közép árr:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji	1021/4
Az 1820-béli sorsosok,	174 3/4
Az 1821-béli hasonlók,	1321/4
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 57 3/4 for. keltek, mind Conv.	
A' Bank-Aktziák keltek 1222 for. ton,	
Conv. Pénzben.	